

ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ТА СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

УДК 94(477.83)«1598»

DOI: [https://doi.org/10.24144/2523-4498.1\(46\).2022.257266](https://doi.org/10.24144/2523-4498.1(46).2022.257266)

ПОДАТКОВИЙ РЕЄСТР ЗОЛОЧІВСЬКОЇ МАЄТНОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ЗЕМЛІ 1598 РОКУ

Богдан Смерека

кандидат історичних наук, науковий співробітник Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства імені Михайла Грушевського, Національна академія наук України, Львів

E-mail: smereka.bohdan@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0002-1287-5440>

Стаття присвячена впровадженню до наукового обігу джерела до історії Львівської землі Руського воєводства – податковому реєстру Золочівської приватної маєтності (ключа) 1598 р. Поки що це єдиний виявлений реєстр поселень, який засвідчує факт збору податків у Польському королівстві в названому році. У фонді Архіву Коронного Скарбу Головного архіву давніх актів у Варшаві (де зберігаються матеріали абсолютної більшості поборових акцій) жодного податкового реєстру за 1598 р. не виявлено. Розглянутий документ являє собою перелік 57 населених пунктів у східній частині Львівської землі, зосереджених у єдину приватну маєтність з центром у місті Золочів. Впродовж XVI ст. вона належала родинам Гурок, Зборовських та Чарнковських. Невдовзі після податкової акції 1598 р. власником маєтності став Марек Собеський, дід польського короля Яна III Собеського. В реєстрі, поруч з назвами поселень перелічені окремі категорії мешканців, об'єкти інфраструктури, число будинків (у Золочеві), площа поселень у «плугах» (архаїчна одиниця виміру), а також сума сплачених коштів. В процесі порівняння поданих в документі відомостей з аналогічними даними інших поборових реєстрів Львівської землі другої половини XVI ст. було виявлено ряд особливостей. Так, реєстр 1598 р. подає неповну інформацію про місцеву інфраструктуру (немає даних про корчми та гуральні; лише два рази згадані церкви) та про окремі категорії населення (відсутні сільські ремісники). Поруч із цим, документ містить перші згадки про кілька поселень (Думівці, Пудлівці, Товстів) та про зміну їх статусу (місто Адрінопіль, яке стало селом). Стаття супроводжується публікацією документа на основі впису у книгу львівського гродського суду, що зберігається у Центральному державному історичному архіві у Львові. Назви населених пунктів ідентифіковано у кватратних дужках.

Ключові слова: Золочів, Львівська земля, Руське воєводство, податковий реєстр.

Постановка проблеми. 13 квітня 1598 р. на вальному сеймі у Варшаві було оголошено про черговий збір податків у Речі Посполитій. Поборцею у Львівській землі та Жидачівському повіті було призначено Яна Запорського з Запожа [Volumina legum, II, 1859, s. 385]. Однак, у фонді Архіву Коронного Скарбу (ASK) Головного архіву давніх актів у Варшаві (де зберігаються матеріали абсолютної більшості поборових акцій), податкових реєстрів за 1598 р. не виявлено (найпізніші датуються 1591 роком [ASK, Dz. I, sygn. 4, k. 456–772, 774–791; sygn. 6, k. 751–807; sygn. 7, k. 613–712; sygn. 11, k. 1449–1633; sygn. 28, k. 1–76; sygn. 37, k. 948–980; sygn. 39, k. 309–372, 374–407, 414–432; sygn. 43, k. 851–879; sygn. 47, k. 774–804; sygn. 51, k. 990–1027], хоча збір оголошували на сеймах і в 1593, і в 1595 рр. [Volumina legum, II, 1859, s. 348–354, 355–363]). Кверенда в книгах гродського суду Львова дала змогу відшукати окремий зразок фіскальної документації за 1598 р. – реєстр Золочівської приватної маєтності (ключа) [ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 355, с. 36–39]. Запропонована стаття присвячена впровадженню цього джерела до наукового обігу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що у зв'язку з відсутністю реєстрів у ASK, перебігом поборової акції 1598 р. в Речі Посполитій

історики не займалися. Поборовий універсал 1598 р. [Volumina legum, II, 1859, s. 380–386] в числі інших досліджувався у статті Олексія Вінниченка [Вінниченко, 2010]. Історія ж Золочева та Золочівської маєтності висвітлена у працях Луції Харевичової [Charewiczowa, 1929], Магдалени Уйми [Ujma, 2005], Богдана Смереки [Смерека, 2016] та Януша Шишки [Szyszka, 2016].

Метою статті є детальний джерелознавчий аналіз податкового реєстру 1598 р., оцінка його інформаційного потенціалу. Для її досягнення передбачено виконання наступних **завдань**: публікація реєстру; ідентифікація усіх згаданих в ньому населених пунктів; порівняння поданих в документі відомостей та кількісних параметрів з аналогічними даними попередніх податкових реєстрів маєтності.

Виклад основного матеріалу. Місце зберігання джерела. Податковий реєстр Золочівського ключа 1598 р. зберігся у вигляді копії в чистовій книзі донесень львівського гродського суду, куди він був вписаний 13 січня (sabbato ante festum Sanctae Priscae virginis) 1601 р. на прохання шляхетного Вавжинця Юшинського, слуги власника маєтності Александра Зборовського. Документ укладено латинською мовою.

Постать поборці. За три роки до призначення поборцею Ян Запорський з Запожа (село у Холмській

землі Руського воєводства) гербу Гриф фігурував у поділі маєтності Бжоздовських як щирецький підстароста [ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 350, с. 91]. 29 жовтня 1598 р., в рамках проведення поборової акції, Ян підтвердив отримання від львівських райців податків з міщан (800 злотих), а через тиждень – 5 листопада – з львівських ремісників (400 зл.). 1 квітня 1601 р. коронний підскарбій Ян Фірлей, перераховуючи зібрані Запорським кошти, вказав на заборгованість мешканців сіл у міській юрисдикції Львова (82 зл.), села Малехів (8 зл.) та містечка Щирець (48 зл. і 7 гр.). Про Золочів та Золочівську маєтність Фірлей не згадував [ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 355, с. 387–388]. Також знаємо, що проти Запорського в 1599 р. були висунуті обвинувачення в непереданні до скарбниці податків, зібраних з торговців мальвазією та «волооським вином» за правом складу (ним володіло місто Львів). Справа розглядалася в Коронному Трибуналі в Любліні, завданий Яном збиток оцінювався в 5 000 гривень (tagatum), коронний інститор вимагав для нього баніції та двократної компенсації боргу. Зрештою, суд передав справу до Скарбового Трибуналу (розгляд мав відбутися впродовж 12 тижнів) [ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 355, с. 31–32]. Через брак документів, нам невідомо, який вирок був оголошений горе-поборці, однак ця ситуація дає змогу оцінити ставлення Запорського до своїх професійних обов'язків.

Структура документа. Реєстр розпочинається заголовком («Року Божого 1598. Дібра вельможних панів Зборовських»), за яким слідує перелік населених пунктів. Першим у ньому фігурує Золочів, з якого стягнуто подвійний (dupla) шосовий податок. За ним слідує села ключа (перше – Пеняки, останнє – Ритвяни; порядок їх розташування в реєстрі не дає змоги стверджувати, що він відтворює маршрут поборці, однак окремі поселення все ж групуються за місцеположенням). Передостаннім в переліку фігурує місто Зборів (перша згадка про нього датується 1591 роком [ЦДІАУЛ, ф. 5, оп. 1, спр. 101, с. 626], відтак наш реєстр є найраннішим фіскальним документом, де зафіксовано Зборів). Практично в кожному рядку зазначено тариф стягнення з тої чи іншої категорії осіб / об'єктів, а також кількість сплачених злотих (florenus [polonialis], fl.) і грошів (grossus, gr.; 1 fl. = 30 gr.). У тексті реєстру ці кошти сумуються 8 разів (тричі підраховано невірно, один раз сума не зазначена). Нарешті, в останньому абзаці документа згадано про поборцю та про загальну суму зібраних коштів: «Публічний податок, ухвалений на вальному сеймі королівства у Варшаві року (Божого 1)598, сплачений (на суму) 127 злотих 28 грошів; (Александр Зборовський) квітується родовитим Яном Запорським з Запожа, поборцею публічних податків Львівської і Жидачівської землі. Дано у Львові як вище. Він же, хто вище, рукою власною». Через невірні підрахунки загальна сума зібраних коштів насправді складає 126 злотих і 2 гроші (на 56 грошів менша від зазначеної).

Географія стягнення. Податок зібрано з 57 населених пунктів, серед яких 2 міста і 55 сіл. Це стільки ж, як у реєстрі 1567 р. (тоді з усього ключа було стягнуто 117 злотих і 26 грошів [AGAD, ASK, Dz. I,

sygn. 19, k. 406v.–409]) і на 12 поселень менше, аніж згадано в документі 1598 р. про набуття Золочівської маєтності Марекком Собеським [ЦДІАУЛ, ф. 3, оп. 1, спр. 10, с. 555]. Серед перелічених в реєстрі населених пунктів одне (Ритвяни) ввійшло до складу Зборова, ще чотири (Думівці, Пудлівці, Товстів, Яромирка) зникли за нез'ясовних обставин, натомість абсолютна більшість (52) продовжує існувати. Серед них 28 нині входять до Тернопільського району однойменної області, 24 – до Золочівського району Львівської області.

Міста ключа. Золочів, згідно реєстру, сплатив 53 злотих і 22 гроші шосу. Податок було стягнуто з 223 будинків, 14 ремісників (6 пекарів, 4 шевців, 2 кушнірів та 2 кравців), 3 «дударів» (скоморохів), 5 «гультяїв» (vagi; бродяг), 2 священників (poroni), з 1 млина (molendinum) типу «коречник» (водяний млин з наливним колесом) на 4 колах. Також місто заплатило податок з 7 «плугів» (aratra). Таким чином, Золочів був досить значним поселенням (за кількістю домогосподарств) і поруч з цим – невеликим за площею. Для порівняння – згідно реєстру 1589 р. жителі містечка Куропатники платили податок з 18 плугів (до речі, документ зафіксував тут лише 5 ремісників), в Залізцях – з 12 плугів (16 ремісників), Поморянах – з 8 плугів (10 ремісників). Менше платили жителі Стрілиць – з 6 плугів, Нараєва і Біща – з 4, Рогачина – з 3, Сеняви – з 2. Поруч із цим на 6 з половиною ланах містечка Кукизів було лише 20 будинків [AGAD, ASK, Dz. I, sygn. 19, k. 861v., 870, 874v., 878v., 894v., 895v., 902v., 904, 904v.]. Також зауважимо, що реєстр згадує тільки 4 шевців, тоді як у документі від 25 грудня 1599 р., яким Марек Собеський підтвердив статут місцевого шевського цеху, перелічено імена 15 ремісників [Charewiczowa, 1929, s. 145].

З 6 плугів та одного млина заплатили мешканці Зборова. Стільки ж плугів зафіксовано в селі Адрінопіль, яке раніше було містом на магдебурзькому праві (в 1554 р. воно отримало привілей на торги [AGAD, MK, ks. 86, k. 212–212v.]). Так, в реєстрах 1565 та 1567 рр. Адрінопіль фігурує як місто на 4 ланах, тоді як Золочів – лише на трьох [AGAD, ASK, Dz. I, sygn. 19, k. 330v., 406v., 407] (тут уточнимо, що згідно поборового універсалу 1598 р. за кожен плуг стягувався 1 злотий, тоді як за лан була встановлена плата у 15 грошів чи у пів злогого [Volumina legum, II, 1859, s. 380]; відтак 1 плуг мав би дорівнювати 2 ланам, однак, як бачимо, приклад Золочева на 7 плугах і Адрінополя на шести це не підтверджує; детальніше про спроби знайти співвідношення плугів ланам, див.: [Stamm, 1938, s. 40–41]). В реєстрах 1578, 1581 та 1589 рр. Адрінопіль не згадується і ось в документі 1598 р. його названо селом.

В переліку сіл Золочівського ключа подано, головним чином, відомості про число загородників (hortullani; категорія малоземельного селянства: всього згадано 73; найбільше в Беневі – 12), комірників (inquilini; безземельні селяни: всього 61; найбільше в Струтині – 8) та плугів (всього 29; найбільше в Адрінополі – 6, за ним слідує Літовище – 2). У двох селах згадані «дозорці ріки» (custodes fluvii; Побіч – 7, Опаки – 5), у Кругові – один «дозорець лісу» (custos

silvae). В шести селах (Білокриниця, Верхобуж, Гарбузів, Пеняки, Підлипці, Ритвяни) зафіксовано млини типу «коречник» (кожен на 1 колі), у Звижені – на 2 колах. В цьому ж селі згадано про церкву (sinagoga) з настоятелем (protopor), у Літовищі – про церкву зі священником. У порівнянні з попередніми реєстрами і, зокрема, реєстром 1567 р. [Смерека, 2016, с. 24–26], вищевказана інформація є неповною – відсутні відомості про корчми та гуральні, про сільських ремісників. Даних про священників вкрай мало (в документі за 1567 р. їх зафіксовано 16, в 1565 – 18). Тим не менше, в 1598 р. з ключа було стягнуто на 8 злотих і 6 грошів більше, аніж у 1567. Сталося це в т. ч. завдяки Золочеву: його мешканці в 1598 р. сплатили майже 54 злотих податку (в 1567 – 16 злотих і 24 гроші).

Як і у випадку з Золочевом та Адрінополем, встановити відповідність між сільськими ланами та плугами неможливо. Так, з мешканців Колтова та Підлипців, що попередньо платили податок з 6 з половиною ланів кожне, в 1598 р. було стягнуто по 1 злотому за 1 плуг, тоді як з Літовища, що раніше займало півтора лани – 2 злотих за 2 плуги.

Реєстр вперше фіксує села Пудлівці, Думівці та Товстів (будь-яких інших згадок про два останні села виявити не вдалося; судячи з тексту реєстру, вони були розташовані біля Волосівки та Богданівки відповідно). Фіксація Ритвян одразу після Зборова, а також той факт, що це місто первісно теж іменувалося Ритвянами (orpidum Zborow alias Rithwiani; [ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 348, с. 499, 501]), вказує на те, що Зборів виник на ґрунті саме цього села (тому й послуговувався назвою), а згодом – по мірі розростання – поглинув його. Це спростовує як версію Л. Харевічової, що ототожнювала Ритвяни з однойменним містом у Сандомирському повіті (також володінням Зборовських) [Charewiczowa, 1929, s. 27], так і припущення краєзнавця Людвіка Дзедзіцького, який «розташував» Ритвяни неподалік села Межигори (теж належало до Золочівського ключа [Słownik geograficzny, VI, 1885, s. 125; ЦДІАУЛ, ф. 3, оп. 1, спр. 10, с. 555]).

Публікація джерела. За винятком уніфікації великої та малої літери, скорочень для злотих (fl.) і грошів (gr.), вживання жирного шрифту для назв

поселень, опублікований нами документ максимально відтворює текст впису у гродській книзі. У квадратних дужках подано пропущені та затерті літери, коментарі автора статті, сучасні назви поселень українською мовою та їх нинішнє адміністративне підпорядкування (вжиті скорочення: Злч ЛО – Золочівський район Львівської області; Трн ТО – Тернопільський район Тернопільської області).

Висновки. Таким чином, опублікований нами реєстр Золочівського ключа 1598 р. доповнює картину розвитку значної приватної маєтності на сході Львівської землі Руського воеводства. Документ фіксує в її складі 57 поселень, в т. ч. 2 міста та 55 сіл. Звична для подібного роду джерел інформація (площа угідь, число окремих категорій мешканців та об'єктів інфраструктури) у порівнянні з попередніми реєстрами неповна (відсутні відомості про корчми та гуральні, про ремісників у селах, вкрай мало даних про священників тощо). Окремі параметри, як-от число золочівських шевців, явно занижене (4 в реєстрі; 15 згідно документа 1599 р.). Загальна сума зібраних податків підрахована невірно (менша від зазначеної майже на 2 злотих), однак вона є більшою на 8 злотих, аніж в 1567 р. (в цьому реєстрі маєтності також було зафіксовано 57 поселень). Поруч із цим, саме в документі 1598 р. вперше фіксуємо дані про кількість будинків у Золочеві (223; це параметри значного міста), а також про дозорців рік і лісів у селах (таких не згадують навіть поборові універсали). З нього ж дізнаємося про втрату Адрінополем міського статусу, набутого в першій половині XVI ст. Вперше у складі маєтності знаходимо села Думівці, Пудлівці і Товстів. Ще одне зникле село – Ритвяни – вдається достеменно ідентифікувати неподалік міста Зборова (також вперше згаданого в описово-статистичному джерелі).

Документ є допоки єдиним віднайденим фрагментом реєстру Львівської землі, податки з поселень якої у 1598 р. повинен був зібрати Ян Запорський. Через брак джерел ми не можемо достеменно з'ясувати причин відсутності повного тексту реєстру, однак суд над Запорським (тривав у 1599 р.), який не вніс до скарбниці податки, зібрані з торгівлі вином у Львові, вказує, що свої професійні обов'язки він виконував явно неналежним чином.

Список використаних джерел

- Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (AGAD). Archiwum Skarbu Koronnego (ASK), Dz. I, sygn. 4, 791 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 6, 807 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 7, 893 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 11, 1633 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 19, 916 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 28, 960 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 37, 994 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 39, 823 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 43, 880 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 47, 804 k.
 ASK, Dz. I, sygn. 51, 1027 k.
 AGAD, Metryka Koronna (MK), ks. 86, 462 k.
 Charewiczowa, L., 1929. *Dzieje miasta Złoczowa, Złoczów*, Wydawnictwo Powszechnie Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego, 220 s.
Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. VI : Malczyce – Neteba / pod red. B. Chlebowskiego i W. Walewskiego, Warszawa, nakładem Władysława Walewskiego, 1885, 960 s.
 Stamm, E., 1938. *Staropolskie miary*. Cz. 1, Miary długości i powierzchni, Warszawa, Główny Urząd Miar, 104, [3] s.
 Szyszka, J., 2016. *Formowanie i organizacja dóbr monarszych w ziemi lwowskiej od połowy XIV do początku XVI wieku*, Kraków, Societas Vistulana, 568 s.

- Ujma, M., 2005. *Latyfundium Jana Sobieskiego 1652 – 1696*, Opole, Uniwersytet Opolski, 454, [1] s.
- Volumina legum. Prawa, konstytucje y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech koronnych od Seymu Wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego Seymu uchwalone*. Vol. II: Ab anno 1550 ad annum 1609 acta Reipublicae continens / [ed. J. Ohryzko], Petersburg, nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki, 1859, 482, XIII p.
- Вінниченко, О., 2010. Сеймики Речі Посполитої у світлі сеймових поборових універсалів (1587 – 1632), *Вісник Львівського університету. Серія історична*, вип. 45, с. 335–374.
- Смерека, Б., 2016. Золочівський комплекс у Львівській землі Руського воєводства: власники, територія і населення у XVI ст. (за даними фіскальних джерел), *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, вип. 45, т. 1, с. 17–26.
- Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДІАУЛ), ф. 3, оп. 1, спр. 10, 1706 с.
- ЦДІАУЛ, ф. 5, оп. 1, спр. 101, 628 с.
- ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 348, 1684 с.
- ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 350, 992 с.
- ЦДІАУЛ, ф. 9, оп. 1, спр. 355, 2424 с.

References

- Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (AGAD). Archiwum Skarbu Koronnego (ASK), Dz. I, sygn. 4, 791 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 6, 807 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 7, 893 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 11, 1633 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 19, 916 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 28, 960 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 37, 994 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 39, 823 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 43, 880 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 47, 804 k. (in Latin).
- ASK, Dz. I, sygn. 51, 1027 k. (in Latin).
- AGAD. Metryka Koronna (MK), ks. 86, 462 k. (in Latin).
- Centralnyj derzhavnyj istorychnyj arkhiv Ukrainy u Ljvovi (CDIAUL), f. 3, op. 1, spr. 10 [Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv (CSHAUL), f. 3, descript. 1, case. 10], 1706 s. (in Latin and Polish).
- CDIAUL, f. 5, op. 1, spr. 101 [CSHAUL, f. 5, descript. 1, case. 101], 628 s. (in Latin and Polish).
- CDIAUL, f. 9, op. 1, spr. 348 [CSHAUL, f. 9, descript. 1, case. 348], 1684 s. (in Latin and Polish).
- CDIAUL, f. 9, op. 1, spr. 350 [CSHAUL, f. 9, descript. 1, case. 350], 992 s. (in Latin and Polish).
- CDIAUL, f. 9, op. 1, spr. 355 [CSHAUL, f. 9, descript. 1, case. 355], 2424 s. (in Latin and Polish).
- Charewiczowa, L., 1929. *Dzieje miasta Złoczowa, Złoczów*, Wydawnictwo Powszechnie Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego, 220 s. (in Polish).
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. VI: Malczyce – Netreba / pod red. B. Chlebowskiego i W. Walewskiego, Warszawa, nakładem Władysława Walewskiego, 1885, 960 s. (in Polish).
- Смерека, Б., 2016. Золочівський комплекс у Львівській землі Руського воєводства: власники, територія і населення у XVI ст. (за даними фіскальних джерел) [Zolochiv estate in Lviv land of Ruthenian voivodeship: land owners, territory and population in the 16th century (by fiscal sources)], *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, вип. 45, т. 1, с. 17–26. (in Ukrainian).
- Stamm, E., 1938. *Staropolskie miary*. Cz. 1, Miary długości i powierzchni, Warszawa, Główny Urząd Miar, 104, [3] s. (in Polish).
- Szyska, J., 2016. *Formowanie i organizacja dóbr monarszych w ziemi lwowskiej od połowy XIV do początku XVI wieku*, Kraków, Societas Vistulana, 568 s. (in Polish).
- Ujma, M., 2005. *Latyfundium Jana Sobieskiego 1652–1696*, Opole, Uniwersytet Opolski, 454, [1] s. (in Polish).
- Vynnychenko, O., 2010. Sejmyki Rechi Pospolytoji u svitli sejmovykh poborovykh universaliv (1587–1632) [Dietines of the Polish-Lithuanian Commonwealth in light of the adopted tax universals (1587 – 1632)], *Вісник Львівського університету. Серія історична*, вип. 45, с. 335–374. (in Ukrainian).
- Volumina legum. Prawa, konstytucje y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech koronnych od Seymu Wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego Seymu uchwalone*. Vol. II: Ab anno 1550 ad annum 1609 acta Reipublicae continens / [ed. J. Ohryzko], Petersburg, nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki, 1859, 482, XIII p. (in Polish and Latin).

ДОДАТОК

Податковий реєстр Золочівської приватної маєтності у Львівській землі Руського воєводства 1598 року

Anno Domini millesimo quingentesimo nonagesimo octavo

Bona magnificorum dominorum Zborowskich

Oppidum **Złoczow** [Золочів, Злч ЛО] exactionem ciuilem dictam sosz dupla

A domibus 223 per gr. quatuor fl. 29 [gr.] 22

A pistoribus sex per gr. 15 fl. 3 [gr.] –

A sutoribus 4 per gr. 5 [так у тексті, має бути: gr. 15 – Б. С.] fl. 2 [gr.] –

A pellionibus 2 per gr. 15 fl. 1 [gr.] –

A sartoribus 2 per gr. 15 fl. 1 [gr.] –

Dudarz 3 per gr. 24 fl. 2 [gr.] 12

A vagis quinq[ue] per gr. 12 fl. 2 [gr.] –

- A poponibus duobus per fl. 2 fl. [4 gr.] –
 Molendinum korzecz roth[arum] 4 per gr. 12 fl. 1 [gr.] 18
 De aratris septem per fl. 1 fl. 7 [gr.] –
 Summa huius oppidi facit perceptor[um] fl. 53 [gr.] 22
 Villa **Pieniaki** [Пеняки, Злч ЛЮ]
 De aratro vno per fl. [1] fl. 1 [gr.] –
 [// с. 37] [Hortu]ll[ani] 4 per gr. 6 fl. – [gr.] 24
 [Inquil]ini duo per gr. 2 fl. – [gr.] 4
 Molendini roth[a] 1 per gr. 12 fl. – [gr.] 12
 Summa huius villae facit fl. 2 [gr.] 10
 Villa **Czepiele** [Чепелі, Злч ЛЮ]
 [H]ortulani tres per gr. 6 fl. – [gr.] 18
 [In]quilini tres per gr. 2 fl. – [gr.] 6
 Villa **Zwizenie** [Звижень, Злч ЛЮ]
 Hortulani 3 per gr. 6 fl. – [gr.] 18
 Inquilini 2 per gr. 2 fl. – [gr.] 4
 Protopop a synagoga per fl. 4 fl. 4 [gr.] –
 Molendini roth[arum] 2 per gr. 12 fl. – [gr.] 24
 Hae duae villae ab aratro vno [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Summa harum villarum facit fl. 7 [gr.] 10
 Villa **Holubica** [Голубиця, Злч ЛЮ]
 Ab aratro vno per fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Hortulan[i] 3 per gr. 6 fl. – [gr.] 18
 Inquilini 2 per gr. 2 fl. – [gr.] 4
 Villa **Litowiszcz** [Літовище, Злч ЛЮ]
 Ab aratris duobus per fl. 1 fl. 2 [gr.] –
 Hortulan[i] 5 per gr. 6 fl. – [gr.] 18 [так у тексті, замість 18 грошів має бути 1 злотий – Б. С.]
 Inquilini 2 per gr. 2 fl. – [gr.] 4
 Pop a sinagoga [per] fl. 2 fl. 2 [gr. –]
 Villa **Juszkowce** [Шишківці, Злч ЛЮ]
 Ab aratro vno per fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Hortulani 2 per gr. 4 fl. – [gr.] 8
 Inquin[us] 1 per gr. 2 fl. – [gr.] 2
 Villa **Strucin** [Струтин, Злч ЛЮ]
 Hortulani 3 per gr. 4 fl. – [gr.] 12
 Ab aratro 1 per fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Summa harum villar[um] facit fl. 9 [gr.] 20 [так у тексті, має бути: fl. 9 gr. 18 – Б. С.]
 Villa **Breniow** [Золочівка, Злч ЛЮ]
 Hortulani 12 ex tritur[i]one viuen[tes] per gr. 4 fl. 1 [gr.] 18
 [// с. 38] Villa **Jelechowice** [Слиховичі, Злч ЛЮ]
 De aratro 1 [per] fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Inquilini 3 per gr. 2 fl. – [gr.] 6
 Villa **Kotkow** [Колтів, Злч ЛЮ]
 De aratro 1 [per] fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Inquilini 5 per gr. 2 fl. – [gr.] 18 [так у тексті, має бути: gr. 10 – Б. С.]
 Villa **Horodilow** [Городилів, Злч ЛЮ]
 De aratro vno per fl. 1 [fl. 1 gr. –]
 Hortulani 2 per gr. 6 fl. [– gr.] 12
 Villa **Wierzchobuze** [Верхобуж, Злч ЛЮ]
 Molendini korzecz roth[a] 1 per gr. 12 fl. – [gr.] 12
 Hortulan[i] 3 per gr. 4 fl. – [gr.] 12
 Inquilini septem per gr. 2 fl. [– gr.] 14
 Villa **Opaki** [Опаки, Злч ЛЮ] custodes fluuū 5 per gr. 2 fl. – [gr.] 10
 Summa harum villarum facit fl. 7 [gr.] 4
 Villa **Pobudze** [Побіч, Злч ЛЮ] a custodibus fluuū 7 [per gr. 2] fl. [– gr.] 14
 Villa **Pokpiecz** [Підлипці, Злч ЛЮ]
 De aratro 1 per fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Molend[ini] korzecz roth[a] 1 per gr. 12 fl. – [gr.] 12
 Inquilini 3 per gr. 2 fl. – [gr.] 6
 Villa **Stroczin** [див. вище – Strucin]
 Inquilini 8 per gr. 2 fl. – [gr.] 16
 Villa **Łuka** [Лука, Злч ЛЮ] hortull[ani] 5 per gr. 6 fl. 1 [gr.] –
 Villa **Zerwaniecz** [Зарваниця, Злч ЛЮ] ex nouo fl. – [gr.] 6

Villa **Iwaczow** [Івачів, Злч ЛЮ] hortulani 6 per gr. 6 fl. 1 [gr.] 6
 Villa **Wolczkowce** [Вовчківці, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Villa **Jaroslawice** [Ярославичі, Трн ТО] de aratro vno [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 [Villa] **Tresteniecz** [Тростянець, Злч ЛЮ] hortull[ani] 3 per gr. 4 fl. – [gr.] 12
 Villa **Krachow** [Кругів, Злч ЛЮ] a custodae siluae [per gr. 6] fl. – [gr.] 6
 Villa **Oleiw** [Оліїв, Трн ТО] de aratro vno [per fl. 1] fl. vnu[s] [gr.] –
 Inquilini 3 per gr. 2 fl. – [gr.] 6
 Villa **Ruszcze** [Нище, Трн ТО]
 De aratro 1 per fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Inquilini 5 p[er] gr. 2 fl. – [gr.] 14 (!) 10
 Summa harum villarum facit [fl. 10 gr. 4]
 Villa **Gnidawa** [Піщане, Трн ТО] hortull[ani] 3 per gr. 6 fl. – [gr.] 18
 Villa **Baitkow** [Батьків, Злч ЛЮ] hortull[ani] 2 p[er] gr. 6 fl. – [gr.] 12
 Villa **Łukowiec** [Лукавець, Злч ЛЮ] de aratro vno [per fl. 1] fl. vnu[s] [gr.] –
 // с. 39] Villa **Bialokrinice** [Білокриниця, Трн ТО]
 [Hortu]lani tres per gr. 6 fl. – [gr.] 18
 [Mol]end[ini] korzec roth[a] 1 per gr. 12 fl. – [gr.] 12
 [Vil]la **Zukowiec** [Жуківці, Трн ТО] hortull[ani] tres per gr. 6 fl. – [gr.] 18
 [Villae **Zer]wirogi** [Сировари, Трн ТО] et **Jatkowce** [Яцківці, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Inquilini 6 per gr. 2 fl. – [gr.] 12
 Villae **Vnissana** [Мшана, Трн ТО] et **Grabkowice** [Грабківці, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Villa **Płowice** [Бзовиця, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Summa harum villarum facit p[er]cept[orum] fl. 2 [gr.] – [так у тексті, має бути: fl. 7 – Б. С.]
 Villa **Adrnopole** [ймовірно, це Маркопіль [Смерека, 2016, с. 19], Злч ЛЮ] de aratris 6 p[er] fl. 1 fl. 6 [gr.] –
 Villa[e] **Ostaszowce** [Осташівці, Трн ТО] et **Danilowce** [Данилівці, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Villa[e] **Bohdanowce** [Богданівка, Трн ТО] et **Tolsztow** [Товстів; не існує] de aratr[o] 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Villa **Hotkowce** [Кокутківці, Трн ТО]. Inquilini 6 p[er] gr. 2 fl. – [gr.] 12
 Villa[e] **Seredince** [Серединці, Трн ТО] et **Juszipowce** [Висипівці, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Villa[e] **Karbowce** [Кабарівці, Трн ТО] et **Munilowka** [Монилівка, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 [Villae] **Dumowce** [Думівці; не існує] et **Wolisowce** [Волосівка, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. [– gr.] –
 Villa[e] **Kudinowce** [Кудинівці, Трн ТО] et **Kudobracze** [Кудобинці, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Villa **Pudlowce** [Пудлівці; не існує] de aratro 1 p[er] fl. 1 fl. 1 [gr.] –
 Hortullani tres p[er] gr. 6 fl. – [gr.] 18
 Inquilini 5 p[er] gr. 2 fl. – [gr.] 10
 Villa **Perepielniki** [Перепельники, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Villa[e] **Kakolowce** [Гукалівці, Трн ТО] et **Łopuszanĳ** [Лопушани, Трн ТО] de aratro 1 [per fl. 1] fl. 1 [gr.] –
 Hortulani 3 per gr. 6 fl. – [gr.] 18
 Villa **Horbaczow** [Гарбузів, Трн ТО] molend[ini] korzec roth[a] 1 [per gr. 12] fl. – [gr.] 12
 Inquilini 4 p[er] gr. 2 fl. – [gr.] 8
 Villa **Jaromirka** [Яромирка (в інших реєстрах Творимирка [Смерека, 2016, с. 19, 23]); не існує] hortull[ani] 2
 p[er] gr. 6 fl. – [gr.] 12
 Oppidum **Zborow** [Зборів, Трн ТО] de aratris 6 p[er] fl. 1 fl. 6 [gr. –]
 Molend[ini] korzec roth[a] 1 p[er] gr. 12 fl. – [gr.] 12
 Villa **Rŷtwianĳ** [Ритвяни; у складі м. Зборів, Трн ТО] de aratris 4 p[er] fl. 4 [так у тексті, має бути: per fl. 1 –
 Б. С.] fl. 4 [gr.] –
 Molend[ini] korzec roth[a] 1 p[er] gr. 12 fl. – [gr.] 12
 Summa harum vill[arum] facit percept[orum] fl. 29 [gr.] 10 [так у тексті, має бути: fl. 28 gr. 24 – Б. С.]
 Contributio[ne]m pu[bli]cam in conuentione generali regni Warszchouiae anno [Domini millesimo] nonagessimo
 octauo laudatt[um] fl. 127 [gr.] 28 [так у тексті, має бути: fl. 126 gr. 2 – Б. С.] sol[utum] per generosum Joannem
 Zaporski de Zaporze contribucion[um] publicarum t[e]rrae Leopollien[si] et Zidaczou[ie]n[si] exacttor[em] quittatur.
 Datum Leopoli vt supra. Idem qui supra manu propria.
 ЦДІАУЛ. Ф. 9. Он. 1. Спр. 355. С. 36–39. Копія.

Bohdan Smereka

Candidate of History, Research fellow at the Lviv Branch of the Mykhailo Hrushevsky Institute of Ukrainian
 Archaeography and Source Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv

TAX REGISTER OF ZOLOCHIV ESTATE IN LVIV LAND FROM 1598

The article is devoted to the introduction into scientific circulation of a source on the history of Lviv land of Ruthenian Voivodeship – the tax register of Zolochiv private estate from 1598. So far, this is the only identified register of settlements that certifies that tax collection in the Kingdom of Poland was performed in that year. In the fund of the Crown Treasure Archive of the Central Archives of Historical Records in Warsaw (where most of the land tax registers

are kept), no tax register for 1598 has been found. The researched document represents the list of 57 settlements in the eastern part of Lviv land, united into a single private estate with its center in the town of Zolochiv. During the 16th century, it belonged to the Górká, Czarnkowski, and Zborowski families. Shortly after the tax collection in 1598, Marek Sobieski, the grandfather of King Jan III Sobieski of Poland, became the estate owner. The register, along with the names of settlements, lists specific categories of the population, infrastructure facilities, the number of houses (in Zolochiv), the area of settlements in the „aratra” („plows”; an archaic unit of measurement), as well as the amount of tax. In the process of comparing the information presented in the document with similar data in other tax registers of Lviv land of the second half of the 16th century, a number of features were revealed. Thus, the register from 1598 provides incomplete information about local infrastructure (no data on taverns and distilleries; churches are mentioned only twice) and specific categories of the population (no rural artisans) but contains the first mentions of several settlements (Dumivtsi, Pudlivtsi, Tovstiv) and change of their status (the town of Adrinopil, which became a village). The article is accompanied by the publication of the document based on a copy in the book of the Lviv City Court, which is stored in the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv. The names of settlements are identified in square brackets.

Keywords: Zolochiv, Lviv land, Ruthenian voivodeship, tax register.